

La Campana de Gracia

— Y en aquet sot, ja qui penseu enterrarhi?
— Als... als... al primer que li toqui.

LA SETMANA

L'està succeint an en Canalejas lo mateix que a aquells actors que, plens de superbia, se conjuminen una companyia de pípolis, imaginant que així la seva figura, ja de si notable, destacarà ab més ferm relleu en mitj d'aquella quadrilla de nulitats.

Rodejat don Josep de banderilleros—y d'alguns que, verbi-gracia en García Prieto, sentintse ab infuless de primer espasa, fan expressament el tonto, pera veure còm se les arregla el director de la companyia—se troba ab que, en els moments difícils de la lluita parlamentaria, ell sol s'ho ha d'apanyar tot.

Surgeix una discussió sobre ordre públic? El senyor Canalejas es qui s'encarrega de contestar als diputats que la susciten.

Se tracta de si lo de Portugal significa això, o allò, o lo de més enllà? El senyor Canalejas té la paraula.

Se retreu la qüestió de Roma? Parla el senyor Canalejas.

Hi ha que dir alguna cosa sobre les vagues? Té que dírla el senyor Canalejas.

Aludeix algú a lo d'Africa? El senyor Canalejas...

Y Canalejas per aquí, Canalejas per allà, Canalejas al Senat, Canalejas al Congrés, estem ja tots tan embafats de Canalejas que, com diu el vell joc de paraules, «el descanejizador que nos descanalejice, buen descanalejizador serà».

En mitj de tot, té l'home una sort que no la tenen els camalics: no's cansa. Tant no's cansa, que, acabada ja la feina del dia, de la seva boca no'n surten més que crits de desafio y invitacions a la lluita.

Tinc ganes de discutir—diu, encarantse ab els admirats periodistes que van a la Presidència a buscar notícies:—tinc ganes de discutir ab tothom, contra tothom y sobre'ls assumpcions que tothom vulgui. ¡Hi ha interès en parlar de l'empréstit! ¡Amunt!... ¡Es qüestió de la crisi de Febrer? ¡Somhi! ¡El Concordat? ¡El Mokri? ¡La passió y mort de Nostre Senyor Jesucrist?... Aquí estic jo pera respondre y tapar la boca y pulverizar a tots quants s'atreveixin a posar-se a tret de la meva paraula arrebatadora.

LA FANTASMA

Tot de cop havia perdut la petita població aquella fama de tranquila y reposada que havia sigut en tot temps el seu millor distintiu.

La gent no s'atrevia a sortir de casa si els resplandors del sol no enllumenaven els carrers. Xics y grans restaven cor-presos, esglaiats, ab un contínu jai! al cor...

En els primers temps de correr la nova no mancaren alguns animosos que intentessin convences dels seus propis ulls. Aplegats en escamots de quatre o cinc, el jovent irreflexiu y resolut deserrava en havent sopat les taules del petit cafè per avensar uns metres per la carretera. Encara que avesats de tota la vida a lesombres que a la nit projecta el paisatge, la por terrible y comprometedora els invadia al deixar la primera casa de la població. Sense saber com, veien en un moment fluixear les seves cames, y les remors lleugeres, al prou feines perceptibles, que mil y mil voltes havien escoltat sense ferne esment, el saltar d'una granota, el vol d'un auzellot de nit, el reflexe de l'aigua continguda en un xaragall, el simple refrec que al bufar el vent les fulles produïen, tot, fins lo més lògic y natural, els semblava fill del misteri, producte de les capes inferiors de la terra, que's disposaven a obrir-se pera engolirlos.

Espardits, cap d'ells gosava a demanar pera tornar enrera, y, no obstant, reculaven com per art d'encantament. La fugida feia sempre mirant a l'una y a l'altra banda, com pera assegurar-se millor de que ningú els seguia. Al toparsé ab el primer fanal de petroli sentia el qui més y el qui menos de la colla aixamplarseli el cor, com si's traguess del damunt un pes excessivament feixuc. Unes passes més, y els nocturns exploradors se trobaven dintre la taberna. Les converses dels quatre o cinc clients que ja hi havia requeien totes sobre de si era o no cert que fulano l'havia vista y de si era veritat o mentida que sutano hagués tingut d'apretar a correr.

Entre'ls arribats de nou se cambiava allavors una secreta mirada d'intel·ligència. Interiorment celebraven l'haver desistit de la seva temerària empresa, alhora que's donaven per satisfets per haver pecat per un excés de comediment.

El rellotge del campanar deixava caure els dos quarts d'onze. Se persignava la confonbada tabernera y, no sense prendre abans les degudes precaucions, s'iniciava entre'ls parroquiols l'indispensable desfilada. Una impressió de basarda planava en aquells moments per damunt la població, que no encertava a darse compte del misteri. El sucés no era ignorat de ningú y una explicable sugestió havia fet representarlo a l'imaginació dels més valents. Generalment, eren les hores de la nit d'una angoixa ben terrible. Dels foscos carrers se n'amparava la solitud, y en l'interior de ses llars els bons camperols restaven quiets, resignats, en espera de l'hora en que Deu, pietós, tingués a be lliurarllos de semblant neguit. Els resos casolans, les novenes a tal o qual sant, seguides d'un reguitzell d'oracions del temps de la velluria, eren dits ab el major fervor per aquella comunió d'ànimies ingènues, que esperaven impacientes que clarejés pera omplir la reduïda iglesia, y ja en ella, donar

que això potser es comedia y que, mentres ell bravateja y fa el valent, la professió del cànscer li va per dins?

No es de creure. Aquet dia, indignat pels rumors que circulaven sobre la seva possible retirada, en Canalejas va posar-se serio de depò, y ab un accent de sinceritat que donava la mida de lo que l'home's troba en el poder, va dir que era deplorable la facilitat ab que en aquet país se muden les situacions; que pera fer labor util era precis que la seva vida ministerial—la d'ell—durés forsa, y que sense estabilitat en el Govern no hi ha regeneració possible...

Aquestes teories, exposades per un home que no s'ha recordat de ferles públiques fins que s'ha vist encaramat al poder, ens duen a la memoria uns versos d'un escriptor satíric:

«La gent del dia es graciosa.
Vol entrà en un lloc estrat?
Vinga pitjá als que hi ha «enfronte»,
vinga apretà a tort y a dret.
A copia de moure's colzers
comensa ja a poguè entrar?
Critis als de darrera:—Volen
fe el favor de no apretar?»

En Canalejas, avui, ja ha entrat.

Per xò es, segurament, que'l bon senyor, regirantse contra'ls que al darrera seu alboroten y treballen ab els colzers, exclama, posseit de noble indignació:

—Volen fer el favor de no apretar?

Això sí; calculin en Romanones, en Montero Ríos y en Weyler, que saben de sobres lo que en Canalejas ha fet pera ficarse a dins, jcòm deuen riure al sentirlo predicar d'aquesta manera!...

PIP-PAF

DAVANT EL MODEL

(La història de coses d'una República incipient)

A República de Portugal acaba de suprimir dos rodatges importants: la Cambra dels Pars (Senat) y el Consell d'Estat. Permeteume recordar que, en un dels meus somnis de dictadura

espanyola revolucionaria, posava jo un dia com a primeres mesures la supressió del Consell d'Estat y del Senat, en lo central, y de les diputacions provincials, en lo local.

El Consell d'Estat es una especie de *Camarilla* composta d'ilustres vetusteses. Cos únicament consultiu, la seva utilitat es perfectament nula, com no sia la d'expressar el parer d'uns quants senyors que res tenen que fer, com a manifestacions de sobiranía nacional, després de sentir l'opinió expressada pels dos grans orguens de democracia: el Congrés y la Premsa. El Consell d'Estat recorda, més que cap altra institució, la qualitat primitiva dels ministres com a cavallers del sobirà; o be es una inhabil excusa pera decorar ab carreys oficials vagament pomposos, ab daurades sinescures, els veterans de la política. «No hi ha aquí una mena de quartet d'invalids?»

La Cambra dels Pars portuguesa, naturalment, no podia subsistir després de caiguda la monarquia. «Com romandrien els Pars, es dir, els *Consembleants* (els *Cosins* del Rei, que's deia en l'antic règim) si desapareix el monarca, a imatge del qual estan fets? Y així els Pars han seguit al monarca en la seva caiguda.

La república portuguesa serà, doncs, unicament, a estil del règim parlamentari estableert en la Convenció francesa. Els qui heu seguit l'exposició successiva de les meves doctrines polítiques ja coneixeu el meu unicamerisme. Per mi, la dualitat de les Cambres es, originalment, una forma d'aquella concepció dualista, tan corrent en la nostra ensenyansa universitària, que fa entre individualisme y socialisme un sistema de subtils distincions, inexistentes en la realitat. Així, mentres el Congrés representa les individualitats, el Senat es fonamentalment una institució immobil, estàtica, pètria, davant el dinamisme del Congrés; de lo qual resulta que'l Senat (especie d'Iglesia) es un element conservador, mentres que'l Congrés es un element evolutiu, progressiu. D'aquí l'idea d'un equilibri de forces entre les dues Cambres: forsa centrífeta la del Senat, y cen-

trifuga la del Congrés. El Senat es un fre, mentres el Congrés es un esperó.

Vist això, el Senat resulta una representació d'interessos, y el Congrés una representació d'ideals o doctrines. Aquell, com a representant de corporacions, de les antigues jurisdiccions exemptes, dels petits Estats dins l'Estat, dels furs, dels privilegis, de les vinculacions, es una persistència, dins el nou règim, dels dos primers estats socials de l'antic règim (clergat y noblesa) venuts pel tercer estat en la Revolució de 1789. Així els alts carreys de la clerecia, la grandesa d'Espanya (antiga noblesa) y els alts carreys de la milícia (especie de noblesa moderna) hi tenen la seva representació. Però com la burgesia, o tercer estat, ha passat, com a terratinenta, a constituir ja un estat de privilegi davant les reivindicacions modernes del quart estat, o sia de l'obrer, per això la riquesa, com a tal riquesa, té també una representació senatorial, y el carrec de senador espanyol exigeix la possessió d'una fortuna determinada. Tenim, doncs, així que'l Senat es una mena de representació de la *terra*, mentres el Congrés ho es dels *ciutadans*. Ja veieu com, una volta més, l'entitat geogràfica s'oposa, com a ròmora, a l'entitat *antropològica*, eternament en marxa.

Les Juntes municipals de majors contribuents són, en administració local, un altre aspecte d'aquesta intromissió dels interessos materials en la renovació continua de la Ciutat.

En fi, els tractadistes han vist en el sistema bicameral una garantia més de revisió de les lleis abans d'esser dictades; y han vist també una prevenció contra les tiranies parlamentaries. Aquesta superstició de contrapesar un poder ab un altre, a manera de balances, o per un instant de simetria, es la mateixa que va crear el Consulat de Roma en forma doble, perquè's va creure que un dels dos consuls podria contrarrestar la tirania de l'altre, evitant que la monarquia persistís sota la forma consular.

Quan la Cambra es vera representació de la voluntat popular, y no creació dels governs, aqueix perill es il·lusori; y precisament el Senat, sobre tot quan té una part vitalícia deguda a nomenament del Govern y una part hereditària, o de dret propi, sustreta a l'elecció pública.

mercès al Tot-poderós, que havia tingut a be cedir-los unes hores més de vida.

Ab la pregariá hi anava una ofrena al Patró del poble. Altres, més esplendids o acomodats, pensaven que'l cel els desampararia si ab les oracions no deixaven en mans del propi senyor recòrrer una quantitat pera sufragis. La por diuen que va a mitges. Però, indubtablement, el temor d'esser víctimes d'un castic fins llavors desconegut guanyà de mica en mica el cor d'aquells veïns, y el fervor religiós se despertà, fins y tot en molta gent que d'anys y anys semblava haverse oblidat de les piotes pràctiques. El qui més y el qui menos sentia la necessitat de congarciar-se ab la Santa Mare Iglesia, y arribat que era el diumenge, constituïa un verdader goig veure com la multitud s'aplegava sota la volta de la capella.

El temple alcansà un esplendor com mai. Anava y venia el bon rector d'un cantó a l'altre, y entre l'altar y el confessionari, ab prou feines si li quedava temps pera respirar. Pujava, ab tot, dalt de la trona, y ab paraula senzilla y commovedora dirigia al remat la seva veu. Pintava el greu trasbars per què passaven, com un castic ofert pel cel en paga de la manifesta manca de sentiments religiosos que havien portat al poble desertar la casa de Deu pera omplir en son lloc la sala y el cafè. Recomanava després la major calma y severancia. Els deia que possessin una fe absoluta en els ministres del Senyor y acabava prometent que intercediria prop de la Verge pera que's raigs puríssims de la llum celestial dissipessin lo abans possible les tenebres que embolcallaven el poble.

Pausadament baixava el sacerdot la dotzena de graons de l'escala de la trona. L'escola, un infelís recullit, mancat d'entreniment, que feia a la rectoria els serveis de criat, passava una bacina per entre'ls rengles de fidels. Les almoines queien a la safata com si fossin pa beneït, y els exercicis se donaven en aquell moment per acabats. Una part dels feligresos abandonava la foscà del temple, en tant l'altra, menos apressada o més cansona, restava uns moments més en son interior.

En els rotllos de fòra la plassa, lo mateix que entre les persones que quedaven dintre la casa del Senyor, les converses eren les mateixes. Els comentaris versaven tots al voltant de la maleïda aparició, que feia que a certes hores de la nit no hi hagués ànima viventa que's vegés ab cor d'atanciàs pels volts del cementiri..., dels perjudicis y transtorns que la cosa comportava y de la necessitat que hi havia de que aquet motiu de sobressalt s'esvaixat quant abans pera sempre. Y torna a assegurar que si fulano la va veure..., que si al passar sutanó ab el carro... y que si menguan-ha assegurat... Complacent y bondados, mirava el rector de tornar la pau als esperits, cuidant, emperò, de deixar al dubte una escletxa ben oberta. De nou els recomenava la serenitat, tant com l'obligració de no apartar-se de la casa del Senyor. «Sols la fe—deia—pot salvarnos...» Les ganes de fer bondat y atendre les seves indicacions guanyava als més recalitrants, y entre murmurs d'aprovació y promeses de penitència anava l'iglesia quedant del tot deserta.

A poc se feia en el temple una quietut solemne, de tomba... Extingit l'eco de les veus, quedaven els tres altars en la penombra. L'imbecil escolà apa-

gava ab la canya els ultims ciris. Uns centenars de cadires en desordre restaven al centre de la nau. Filtrançs pels finestrals, envia el sol els seus tebis resplandors damunt dels despiñats barrots. Una forta olor de cera s'expàndia pels recons. Acabats d'apagar els ciris procedia el grandassot a apilar unes cadires damunt les altres pera deixar pas a l'escombra. Y mentre escombra, quan, de no haver estat per l'estepit que de tant en tant feia una cadira al caure, més absolt hauria sigut el silenci, el bon rector, tot sol, sense altre testimoni que'l formidable Sant Crist alsat damunt la calaixera guardadora de les robes d'oficiar, passava, atentament, revista a lo recaudat. Joïos, satisfet, anava l'home sumant ingressos. A l'estar segur del total, se treia un mocador de la butxaca, y mirantse amorosament el Sant Crist, als ulls llàgrimes de goig, deia agrait, tot embolicant els quartos:

—Gracies, Senyor... També avui s'ha fet per la vida!

Mirant d'amagar el paquet sota'ls plecs del descolorit manteu, guanyava poc després el pastor d'ànimes la curta distància que de la rectoria el separava. Content de l'exit de la jornada, prenia seient a la taula, y sense altres miramients, se fixava al coll l'ample tovallo en espera de que la *señora Tereseta*, la majordoma, anés posantli al davant les viandes de la festa. A la primera broma que ab ella's permetia, responia questa amoïnada:

—No sé perquè'm diu el cor que això no pot durar...

També ho creia ell. Li quedava el consol de saber que finiria en el moment mateix que s'ho proposés, y això feia que, sense grans preocupacions, procedís a ferse'l plat, que per endavant devorava ja ab els ulls.

El dinar transcorria, per lo regular, sense altres incidents que'ls nascuts de l'angúnia sentida per la pobre dòna, que pressentia que *allò* no era de bon esser. Cada cop que exteriorisava el seu neguit, procurava el rector contrarrestar les seves paraules ab una broma o un acudit, que, en concepte d'ell, bastés a dissiparli els escrupuls de conciencia.

Ab aquestes contrarietats insignificants, arribava pera la parella l'hora del cafè. Encenia l'eclesiàstic el seu indispensable cigarret, y mentre se delectava en la contemplació de les enrevessades espirals de fum, arribaven a la rectoria els ecos mortuits d'un piano de maneta. Era que a la sala havia comensat la gatzara diumengera. En la conciència del rector naixia'l presentiment de que'ls accords del instrument no tenien la frescor y l'alegria d'unes setmanes enrera. Sabia que les pareilles que ballaven eren menys cada festa, y s'hauria dit que fins al cilindre del piano s'havia encmanat la tristor del poble. Uns moments de reculliment, al cap dels quals exclamava el mossén:

—Evidentment, no pot durar.

Y quin no seria el seu convenciment, que's feu la resolució de posar desseguida un terme an aquella situació. Mancaven sols uns dies pera la diada de Tots-Sants. La nit que va d'aquesta al dia dels Difunts seria l'epileg de la farsa. Ben mirat—seguia l'home pensant—no pot acabar-se la cosa sense un efecte teatral. Aprofitemse del que la mateixa

casualitat ve a oferirme. Serà aquesta la darrera nit, y be sab el Creador que tindrà de perdonarme, tota vegada que es a la seva major honra y glòria bona part de lo que faig.

Feta aquesta reflexió, begué l'últim glop del saborós cafè. Calmosament s'alsà de la cadira, y després d'haver fet unes quantes grotesques contorsions per desentimir els membres, sortí a la miranda de la rectoria.

La tarda arribava al seu fi. El sol comensava a anar a la baixa y el paisatge oferia als ulls del contemplador la majestat dels darrers tons tardorals. Les notes del piano se feien desd'aquell lloc més perceptibles, encara que la tristesa era ben be la mateixa. Sembl

ca, es la Cambra més apta a servir d'instrument a les tiranies governatives.

Però el Senat, en les constitucions modernes, pot tenir encara un fi: la representació dels Estats o dels cantons en les federalitats. Des de l'moment que les Confederacions són assemblages d'Estats en un organisme que's comprén a tots (Estat d'Estats), es clar que pot haverhi una Cambra senatorial que representi l'individualitat de cada element en l'agrupació de tots. He dit que'l Senat es sempre la representació dels petits Estats que subssisteixen dins l'Estat general. Dins un Estat, es clar que totes les subsistencies de petits Estats *socials* són malalties, ja's diguin aquets petits Estats capitalisme, iglesia, exercit, etc. Però una Confederació es una reunió d'Estats politics; en aquest cas llur representació en el centre es necessària; y aquesta representació d'Estats, a la vora de la Cambra que representa els ciutadans, serà l'unic bicameralisme compatible amb la modernitat política.

Fins en certes formes unitàries, com la francesa, el Senat revesteix aqueixes apariències de Cambra federal, ja que porta la representació dels Consells locals. Si el Senat espanyol fos una representació de municipis (y no dic de províncies perquè'l municipi es una entitat viva, natural, que té la forsa en ell mateix, mentre la província es una mera creació administrativa, artificial, que té l'origen en el centre), aleshores el Senat tindrà algunes apariències de representació nacional illegítima.

Y'm direu: en aquest cas, admetenf el Senat com Assamblea federal y el Congrés com Assamblea popular, no hi hauria entre les dues Cambres una distinció de dreta a esquerra, de Cambra conservadora a Cambra progressiva, de Senat a Tribunat.—Realment hi serà, ja que la Cambra senatorial representaria colectivitats eternes, inamovibles, estàtiques; mentre la Cambra tribunica representaria ciutadans, generacions inquietes y fluctuadores. Però un Senat així seria un bell avens per comparació ab el Senat que actualment patim. Veieu: en l'Edat Mitja, una de les antagonies característiques va esser la de feudalitats contra municipalitats o consells, element y llevor de nacionalitats; el castell contra la vila; l'autoritat que partia de dalt contra la que partia de baix; y aquesta, unida ab els reis, acabà per vencer.—Be, doncs; el Senat espanyol actual es un orgue ataví o persistent de feudalitats; el Senat localista seria un orgue de municipalitats o nacionalitats, aont se consagraria la victoria, tan moderna, dels organismes ciutadans contra els organismes feu-

daus. Si algun dia l'humanitat està destinada a veure l'aventurament d'una Federació universal de Repúbliques, la Cambra encarregada d'exercir aqueix poder legislatiu mondial no seria altra cosa que l'assamblea dels delegats de cada nació federada; una mena de concili ecumenic civil y permanent. Els Congressos actuals que ajunten homes de totes nacionalitats pera un fi concret (socialisme, pau, ciència, comers, lluita contra la malaltia, etc.), venen a esser formes d'aqueix Senat ideal. El Congrés de la Haya, més directament encara, també ho es.

Ara be: la subsistencia d'un Senat federal no implica, en rigor, un bicameralisme, ja que aqueix Senat es la única Cambra central, mentre cada Estat pot tenir particularment el seu poder legislatiu, unicameral o bicameral. La representació dels ciutadans va a les Cambres particulars; la dels Estats va a la Cambra general. La Cambra general se constitueix per representació d'Estats; les Cambres particulars se constitueixen per representació de ciutadans. Les qüestions encarregades a les Cambres particulars són ben diverses de les encarregades a la Cambra general.

Així y tot, fins en una República universal, a la vora d'aqueix Senat podria haverhi també un Congrés mundial d'apelació, elegit per universalitat de sufragi, essent representació de ciutadans com l'altra Cambra ho seria d'Estats. Tot seria que ho permetessin les complicacions pràctiques de votacions tan considerables. Us confesso que jo, partidari de les representacions individuals, fidel encara a la fórmula *un home, un vot, y un sol votat per cada votant*, me decidiria per aqueix sistema.

El Senat espanyol d'avui, monstruós anacronisme, es una institució de l'antic règim. Fixeus en aquesta consideració: quan diem el poder legislatiu, o les Corts, considerem formant un bloc les dues Cambres. Y be: així resulta que la representació de les dretes es doble de la de les esquerres, perquè les dretes, ademés de la representació individual del Congrés, tenen la corporativa del Senat. Lo que han obtingut com a partits nacionals, com a tendències doctrinals, en el Congrés, ho obtinen com a interessos plutocràtics o entitats de privilegi en el Senat. De fet, doncs, hi ha representació corporativa. De fet hi ha representació per castes o per estaments, com en els Estats Generals o en les Corts de l'antic règim. En conseqüència, be pot dirse que a

Espanya no regeix el sufragi universal, sinó que hi ha un vot plural, constitut en favor de les classes altes, burocràtica y socialment parlant. El Senat espanyol no representa, com el Senat federal, una confederació geogràfica, sinó una confederació antropològica, o de castes exemptes, incompatible ab el règim modern.

GABRIEL ALOMAR

Lo del Asil de Santa Isabel

Notem que'l silenci comensa a ferse en torn del succés que se suposa ocorregut a l'Asil de Santa Isabel, y del que s'assegurarà haverne sigut víctima la nena Montserrat Iñiguez.

Dels dos diaris que ab més forsa venien ocupantse d'aquest assumpte sembla que l'un ha callat, per ara, del tot. L'altre quasi no diu res...

El nostre fervent desig de servir a la Veritat ens porta a preguntar a «El Progreso» y a «El Diluvio»: ¿quin es l'estat de les actuacions judicials?

No perdin de vista els dos confreres que, al punt que arribaren les coses, es materialment impossible deixar de donar satisfacció a l'opinió pública, que al contribuir ab els seus cabals a les suscripcions obertes en les seves planes demostrarà clarament fins a quin punt li interessava tot quant, d'aprop o de lluny, fes referència an aquest fet.

El supost atropell causat a la nena Montserrat Iñiguez, junt ab l'afront arrostrat per la seva família, enclouen un greu problema de moralitat pública. Els periodistes que en contra de tal monstruositat aixecaren l'opinió tenen contreta ab ella una massa grossa responsabilitat pera deixar l'asumpte de banda.

D'aquí que's preguntiem: ¿pot saberse'l motiu del silenci? ¿Tindrien «El Progreso» y «El Diluvio» la bondat d'explicarnos a què obereix la seva actual conducta?

Recordem que, parlant de lo mateix, diem l'altre dia: «Deixem que la justicia parli». ¿Es que haurem d'afegir ara: «Esperem que's diaris enraonin»?

Diners en fum

IGUAL que fan a les clíniquest ab el pobre pacient a qui s'ha d'arrencar algun tros de carn viva, fa el bondadós ministre d'Hisenda senyor Cobián ab el desgraciat contribuent espanyol, a qui vol treure tota la pell de viu en viu: li dona un dormitori per ferli menos sensible l'operació.

L'anestèsic que emplea el senyor Cobián pera ensopir al poble es un emprestit de mil cincents milions de pessetes destinades a fer nos felissos.

Vostès creuen que'l ministre d'Hisenda té ja un plan ben estudiad pera l'inversió d'aquests fondos? Si efectivament s'ho creuen, no coneixen lo que es un ministre espanyol. El senyor Cobián, fent honor a la manera especial d'esser de tots els homes d'estat de la nostra monarquia, no ha volgut sapiguer de quin modo el senyor ministre de la Guerra organisaria un exèrcit que fes denteta a la poderosa Alemanya; no ha preguntat al de Foment quines obres públiques són necessaries pera que l'agricultura prosperi y el comers adquiereixi un desenrotill exuberant que porti la riquesa a tots indrets; no s'ha interessat pera averiguar quin plan té el ministre d'Instrucció pública pera conseguir elevar el nivell intel·lectual del nostre poble fins al dels pobles civilisats; no ha volgut esbrinar res, y, semblantli que'l dinar ho fa tot, ha repartit capritxosament els mil cincents milions de l'ala en aquesta forma:

Al ministeri de la Guerra.	340 milions
Al de Marina.	179 »
Al de Foment.	740 »
Al d'Instrucció.	100 »
Al de Governació.	40 »
Al de Gracia y Justicia.	22 »
Total.	1.421 milions

Encara queda un pico pera agulles. La previsió del ministre d'Hisenda no's demostra més que en aquest cuidado en guardarse una poma pera la sed.

El contribuent que sigui un model de canidesa y bona fe, afluixarà la mosca de bon

grat ab l'esperansa de que contribueix a la regeneració d'Espanya, fentse la mar d'ilusions y veient, en ses hores de dols ensomni, molts pantanos y una xarxa de canals que converteixen a Espanya en un jardí; moltes carreteres, y molts ferro-carrils que transporten els productes per un tres y no res; molts barcos y molts canons que inspiren respectuosa prudència a les nacions extrangeres; moltes escoles magnífiques, y molts mestres d'estudi grans que ns creen una generació forta y sabia; molts... bens negres y molts gossos fermats ab llançones.

Desgraciadament els més, que sabem com les gastes y com se's gasten els nostres polítics, estem ja convencuts de que la única cosa que veuremserà la desaparició dels mil cincents milions de pessetes, deixant totes les coses en el mateix estat y continuant ab bons militars y mal exèrcit, excelents marins y pessims barcos, un país ric ab els habitants pobres, un poble d'admirables condicions ab uns governs detestables.

Y per no haver de servir de gran cosa de profit aquesta borratxeria de pessetes, valdria més lligarlos ben fort les butxaques y compiarros un revolver pera evitar qualsevol atracó.

JEPH DE JESPUS

bosis... Allò era la crida pera'l Judici Final, el despertar dels morts y, per consegüent, la previa mort de tots els que aleaven encara damunt la crosta del planeta. Els homes—y al dir homes s'hi comprehenen les dones, la quitralla y els capellans—que aquell jorn vivien en la terra van correr a morir per mediació dels metges o a ferse matar pel automobils. Si ja's trobaven vius en el precís instant de la crida, ¿quina necessitat tenien de ressuscitar?... Per això els darrers supervivents prengueren el bon acord de matarse o morirse previament.

Mort tothom, comensa la devallada de les ànimes. Purgatori avall, corrien en busca dels seus cosos, millor dit, de les ossamentes, cada un dels milions y milions d'espirits, anhelosos de presentar-se davant del Jutge Etern.

D'empenys a les portes del cementiri, no'n vulguen més! A cops de puny, a cops de cap, a coses se disputaven les tendres animetes la tanda pera entrar a les necròpolis y apoderar-se de les carcanades respectives. L'espectacle no podia ser més edificant. Allí no's respectava sexe ni edat. Allí quedà plenament demostrat que la cultura cívica, en les ciutats dels morts, es, si fa o no fa, com la dels pobles vius y progressius.

Onades d'espirits—espirits inuctes—s'empenyen despietadament pera obrir-se pas, y, un cop a dintre, se barallaven com a gossos famolencs pera'l reconeixement d'una tibia, d'un femur, d'una falange, d'un sacro-coxis o un peroné... S'hi feien ab els colzes, ab les dents, a esbranzides, a batzegades, fentse la traveta ab les cames pera conseguir el primer lloc, cada vegada que queia la llosa d'una cripta o's remenava la cals de les fosses comunes. Era una lluita egoista, horrible, espantosa, digna del llapis d'en Doré. Veritables riquets de Valls animics s'apilotaven al davant dels pisos de ninros menestrals, al voltant dels panteons sumptuosos, ab el dalit, ab l'afany de triar-se els ossos que consideraven de la seva propietat. Els més forsuts trepitjaven als febles y els passaven al davant; els més arridits s'enfilaven ab trassa per damunt dels timids y apocats.

Crits esfereïdors, ais llastimosos, sanglots de desfalliment, llàgrimes de desesperació omplien de dolor aquella darrera escena apocalíptica, macabre apoteosi de la mésquinesa humana. Y tot per la febre de retrobar els cosos, per emprendre la difícil tasca de cercar, entre els cadavres enterrats durant mils y mils segles, les calaveres de la seva pertenència.

Mes...

A un tirat de pedra d'aquej quadro horripilant, quin contrast més viu y corporenyador!... Uns quants esperits tranquil·s, bonatrassos, feien rotlló asseguts a terra, en animada y plàcida conversa.

Tothom s'estranya de la seva desaparisió.

Una animeta vella, acostantshi intrigada, els pregunta:

—Y d'onç, ¿que no corren a buscarse'l ossos, vostès?

—No, senyora. Nosaltres erem empleats del Estat espanyol—respongué un del rotlló.

—Y què vol dir, ab això?

—Que no'n costarà gaire de trobar la carcanada...

—En què la coneixeran?

—En l'ós bertrà, senyora, que'l tenim molt més desarrollat que's altres.

FRA NOI

A cada moment repeteix el senyor Canalejas que ell es molt avansat, molt liberal, més radical, y que se'n sent més cada dia. Si es així, ¿com s'explica que aqueix home no hagi posat en el primer lloc del seu programa la derogació de la llei més reaccionaria, més antiliberal y més antieuropea que regeix a Espanya: la llei de Jurisdiccions? Aquesta llei, pel seu caracter y per la seva aplicació, és un atentat permanent contra tots els principis que serveixen de fonament al règim modern de llibertat y posa a Espanya a un nivell més baix que Russia y Turquia. ¿Per què'l liberal, el radical senyor Canalejas no la deroga? ¿Per què permet que aquesta llei d'excepció segueixi portant gent a les presons per imaginaris delictes d'opinió que en cap altre país d'Europa tindrien conseqüencies desagradables?

Quan el senyor Canalejas era a l'oposició se mostrava enemic acerrim, intransigent, de la llei de Jurisdiccions. Quan, ab motiu dels debats plantejats sobre aquesta qüestió pels diputats de la Solidaritat catalana, fou requeïda l'opinió dels quefes de les minories parlamentaries, l'actual president del Consell, aleshores quefe de la minúscula minoria democràtica, pronuncià enèrgiques paraules condamnant la llei lliberticida y dient que si ell fos al poder la derogaria. ¿Qué ha fet de la seva promesa l'avui quefe del Govern?

De segur que l'explicació de l'actitud d'en Canalejas davant de la llei de Jurisdiccions respon a causes inconfessables, que no's poden dir clarament, però que ningú ignora. Al senyor Canalejas li passa lo mateix que ja li passava al senyor Maura: no deroga la llei perquè no pot derogarla. Essent així, no solament el president del Consell queda en mal terreny com a home de llibertat, sinó també com a home de dignitat.

FULMEN

MENUDECIES

Si es just que als que ja no viuen, al venir el dia dels Morts se'l dediqui un homenatge més o menos ostentós, per ser perfectament justos y no incorre en omissions, tal com avui van les coses, crec que fóra lo millor penjar un ram de sempre-vives al coll de cada espanyol.

Ja fa més de tres setmanes que les Corts estan obertes. Han parlat els reaccionaris; han parlat els de l'esquerra; s'han pronunciat cent discursos, models tots ells d'eloquència; s'han dit coses admirables y veritats grans com un temple; s'ha provat, en fi, que encara queden en aquesta terra polemistes que no's donen y oradors tots d'una pessa;

EN L'HORA DEL JUDICI

L'angel encarregat d'anunciar al nostre món l'hora de la Suprema Justicia va tenir un dia el ví alegre, y, avansantse un grapat de segles a les ordres omnipotents del Señor Déu, agafà la llarga trompeta y, com qui no fà res, sonà per tres cops el fatídic «Ter-ter-ter!»

Naturalment, esdevingué la catàstrofe, el va-y-tot, el desquiciament, la fi, la derrum-

EL TENSIBIS D' AQUEST ANY

— Y ese entierro que pasa?
— Es el **Yuse** entierro que pasa?
— Es el tuyo. — Muerto yo?
— Sí... El "noi" **se va de casa**
dentro de tu misma "Casa".

però el pa, lo que es per ara, va venentse car com sempre.

Contra la Tuberculosis s'ha celebrat un Congrés, del qual un metge molt sabi me'n feia aquet resum breu:

—Utilitat, casi zero; conflictes, un ràgutzell; sessions celebrades, quatre; banquets, dos mil siscents dèu.

Ja que tenen la República y que ho poden molt ben fer, si jo fos dels portuguesos o influis en el Govern de la moneda que ells usen no'n diria pas més *reis*.

Cada temps, la seva cosa; cada època, el seu dinar... ¿*Reis* en plena democracia?... No, senyor, no; *presidents!*

—Dimars, la gran castanyada...

—De debò?...

—Quan jo l'hi dic!...

—Doncs, si això es cert, jo li juro que en Lerroux no serà aquí.

—Estic que no sé ont donarla; percut del tot, arruinat...

—Y què faras, doncs?

—Ho ignoro: tinc dos camins per triar.

—Be!... Y quins camins son aquests?

—Els que aquí segueixen tants.

L'un entrà a les *Hermanitas*...

—Y l'altre?

—A cà la Ciutat.

Quan l'inefable Merino arriba, per fi, a Madrid, li pregunta en Canalejas:

—¿Ho has arreglat tot?

—Ni'ls mils.

—¿La vaga dels metallúrgics?

—Del mateix modo; seguint.

—¿Y la dels carreters...

—Idem.

—¿Y la de Sabadell?

—Plim!...

—Doncs—exclama airat don *Pepe*— què has anat a ferhi allí?—

Y en Merino li contesta:

—Això, això es lo que jo dic!...

C. GUMÀ

BATALLADES
E ben poc haurà servit pera la solució dels conflictes que tant temps hà preocupen als barcelonins el viatge de don Fernando Merino. En mal estat va trobar les coses al arribar, y en mal estat les deixa a l'entornar-se'n.

Y es que si en aquet divertit país la sola circumstancia d'haver sigut gendre d'en Sastre pot convertir a un home en ministre, ni aquí ni en lloc el fet de ser ministre dona a ningú, si ja no les té, les aptituds necessaries pera resoldre certa classe de problemes.

¿Les posseeix aquestes aptituds l'actual ministre de la Governació?... Respongui per nosaltres la seva desgraciada intervenció en la vaga minera de Bilbao; contestin els pobres resultats de la seva vinguda a Barcelona y de l'excursió a Sabadell.

Per aquet viatge—sol dirse en casos parescuts—no's necessitaven alforxes.

Una observació pel estil podria férselfi a don Fernando.

—Pera obtenir aquests resultats, no's necessitaven visites de ministre.

Lleida, la vella Lleida, sapigué fer honor el passat diumenge a la seva tradició republicana. L'Aplec celebrat en la laboriosa ciutat del Segre per l'Unió Federal va ser un èxit gros, precursor dels molts que, seguint la via empresa, esperen al Partit únic.

Ja enterats els nostres lectors del programa de la festa, sols ens cal dilshi avui que'ls tres actes anunciat—miting, berenar y recepció—superaren a tot lo previst, y que, terminat ab aquest Aplec el període preparatori de l'Assemblea general Catalana, no's pensa ara en res més que en la pròxima reunió d'aquesta Junta Magna de tots els elements sans de la

nosta terra, aont han de quedar, solidament sentades, les bases definitives de l'Unió Federal.

La «Comissió Pro-Presos» ha publicat un folletet explicant en termes clarissims la seva gestió y donant compte detallat de l'inversió de les 34.170 pesetes que en total va recadar fins el 30 de Setembre, fets en que's va disoldre.

Per la Memoria que precedeix als comptes y en la qual se descriuen els treballs que en favor dels presos va realizar la Comissió, ens enterem de que, quan en demanda de que procuressin arrençar del Govern una amnistia, vanen escriure els comissionats als diputats de la minoria republicana-socialista, dels set elegits per Barcelona no més un els va contestar: don Lluís de Zulueta.

El dato es verdaderament significatiu y mereix ser coneugut.

Parlant ab uns amics que han anat a visitarlo a Lisboa, en Guerra Junqueiro, el gran poeta revolucionari, ha dit:

«El poble portuguès, si se ha sortit de la presó, no es encare lliure. La llibertat no consisteix en moure les cames y els brassos sense tristes que'ls subjecten, sinó en tenir conciència del dever y del dret.

»Pera que aquest poble que acaba de ser tret de la presó sigui completament lliure haurà de passar pel tamís de tres o quatre generacions.

»Estem en plena aurora que anuncia el dia ple. Ha de correr perills, la República, però tots estan en ella mateixa. Si no es prosperitat, amor y justicia, no serà.»

¡Que n'hi ha de bondat y de clarividència en aquestes hermoses paraules!

Mai els nostres bons republicans s'haurien de cansar de llegirles.

A fi d'evitarse ulteriors entrebancs, en Canalejas—diu un diari—se proposa consultar la llei del *candado* ab tots els prohoms de l'oposició.

Això demostra lo convençut que don Josep deu estar de la perfecció de la seva obra.

Y fa comprender, ademés, que la seva tècnica no es la de don Alejandro.

Ell vol governar, sí; però no *arroja las muertas*.

En l'última sessió de la Diputació Provincial el diputat senyor Micó va denunciar els abusos que's cometien en les construccions de la carretera de la Rabassada.

Molt be, senyor Micó. La seva denúncia ha d'esser atesa perquè'l diputat provincial senyor Micó ha d'estar ben *asesorat* per un diputat a Corts molt entès ab obres y construccions y contractista per més senyens.

Nosaltres també estem ben enterats del joc, senyor Micó.

Voi dir que *arrieros semos, y en el camino nos encontraremos*.

Un que's vol sincerar.

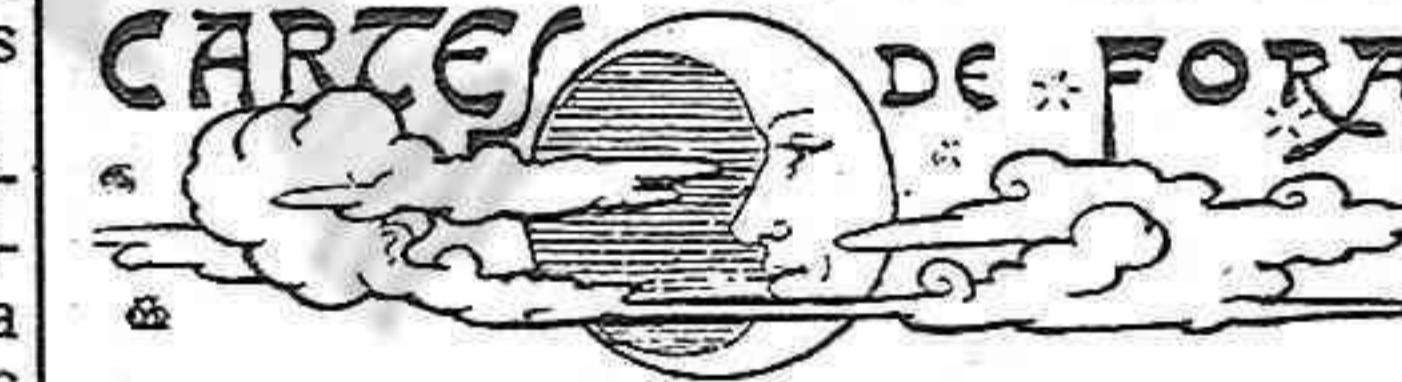
Pera aquesta nit anuncia el senyor Mariano una conferència política en el «Foment» de Sants.

Se diu si parlarà de les seves gestions en el Municipi.

Pobre auditor!

Perquè ja estem veient com el conferenciant s'hi presenta ab el cabasset de les escombraries.

Serà qüestió d'anarhi ab el mocador ben xop d'aigua de Colonia.

MONISTROL DE MONTSERRAT, 25 d'Octubre.

Quan en aquests darrers temps de discòrdies fratricides la bestia reaccionaria ja's fregava les mans de gust creient extingits per sempre més els hermosos fulgors de la democràcia y el liberalisme d'aquest poble, el poderós instint de conservació ha vingut a feners entendre que'ls viaranys que seguien ens portarien forzosament a l'aniquilament més desastrós. Avui, gràcies a les pretensions extravagants del nostre biliós ensotanat, que en el seu cervell malalt s'havia forjat l'idea de convertir aquesta vila, liberal de naixença, en feu de clericialisme, fent caminar a quatre grapes y cul-arreres, posant en pràctica les rancunes teories dels temps de la picor y olvidant que vivim en ple siegle de la llum elèctrica y del aeroplà; gràcies a les intolerables manies d'aquest imbecil, secundat per quatre farsants que ab la capa de la religió miren si poden fer el calò gris o satisfet les seves concupiscències, ens hem donat compte del terreno perillós que trepitjavem y hem fet alto en la nostra carrera de perdicció. Ja desde avui tornarem a ser exèrcit compacte y sortirem victoriosos de toutes quantes lluites emprenudes, fent sofrir un desengany terrible al *mossegat* que ignorava que sota la cendra de les nostres dissensions hi havia un caliu format ab les grosses brases de les nostres conviccions, y que no més ha calgut que bufés una mica el vent favorable de les nostres activitats pera que tot el combustible del vol se convertís en colossal foguera.

Pera demostrar tot lo que deixem dit, el dia primer de

Novembre celebrarem una manifestació pública, que tindrà la doble significació de tributar un homenatge al conseqüent lliurepensador J. Sardà, desaparegut pera sempre de nosaltres, primer acte de la campanya anticlerical que pensem realitzar contra les insolències del nostre sarrià de carbó. Tot el poble liberal queda convidat a la manifestació, que partirà de la *Juventut Republicana*, la qual hi assistirà en massa. El que digui que es democrata y sense motiu justificat deixi de donar el seu concurs pera tan noble fi, considerem com un covart despreciable o com un indignat.

SALLENT, 24 d'Octubre.

A la fàbrica de cà'l Ramon, que es la fàbrica de les batzegades y de la gana, hi ha un encarregat que despedeix del treball a les obreres que sab que van a demanar feina a cà'l Torres, fàbrica aquesta pròxima a engregar de nou per un arrendatari de Sabadell. Aquest procedir dona lloc a maliciós comentaris, y segurament que l'amo no les sab, les tretzes del seu gos, que sinó, prou li il·ligeria una lluna a la qua. Despatxar a les treballadores perquè venen millor de situació; vaya un altruisme més gran!

Espere'm que l'*amigo del obrero*, com ho deu esser també de les obreres, que gosa de tantes influències monàrquiques y que tan obstinat està en cridar persones al palau de les seves necessitats pera ferlos la por, cridarà an aquest original encarregat y posará cota a les seves demàsies. Sembla que ja es hora de desplegar una mica d'activitat, puig això de no moure's mai de la cadira fa molt cèva y molt per socialista. Qui té talent pera tallar la seva senyora y per haver sabut tallar l'herba sota'ls peus dels nuadors de la fàbrica Vella, sembla que n'hauria de tenir també pera tallar els abusos del qui tan malament compleix la missió que li ha confiat el capitalista que li reparteix les besses. Y... fins a una altra setmana, si a la fàbrica de cà'l Ramon segueixen tirant obreres a la miseria pel delicte d'anar a demanar feina a la casa del davant, ont, segons indicis, el treball serà continuu y el guany més respectable.

SABADELL, 26 d'Octubre

La nota important de la setmana ha sigut l'enterro civil del president de la Secció de Teixidors Mecànics, en Domingo Torras, mort repentinament en plena poesia, cantant y collint una flor al jardí de casa seva. Fou una veradadera manifestació de dol, com poques s'han vist a Sabadell, per la circumstància del conflicte existent y per desempenyar el carrec de President d'una Secció la més polenta avui en vaga, y ademés per reunir el finat y la seva família bona fama d'onorades y afectuoses relacions ab tothom en general. Ens associem al dol de la família y en particular al que experimenta son germà, nostre amic el consequent federal en Joan Torras Serra.

UN DISCURS DE LLOYD GEORGE

Mr. David Lloyd George, el ministre d'Hisia d'Anglaterra, famós pels seus pressupostos calificats de socialistes, ha pronunciat darrerament un emocionant y transcendental discurs sobre les causes de la miseria. El ministre anglès ha plantejat el problema social en el seu veritable terreny: en lloc de limitar-se a defensar la millora de la situació dels obrers dintre del règim econòmic del capitalisme y del salariat, ha presentat com a necessària la modificació, la transformació d'aquest règim.

Aquells politics conservadors que s'han fet l'ingenua ilusió de que la qüestió social pot esser resolta ab paliatius, ab lleis que fassin menys dolorosa la vida dels obrers, no tenen més remei que confessar el seu erro davant l'evidència dels fets. Quan Bismarck imposava als rics alemanys el sacrifici pecuniar que representen les lleis de segurs obrers vigents a l'imperi germanic, se creia evitar d'aquesta manera la protesta del proletariat y esvair l'espectre vermell dels conflictes socials. Y be: avui, després de molts anys, el socialism anglès es el més nodrit del món y forma el partit més nombrós de l'Imperi, y la qüestió obrera pren allí un caràcter greu, menassador. Els conservadors fan les lleis socials a tall de resposes. Inutil feinal! Les aigües, esvalotades, udolants, impetuoses, salten per damunt y segueixen el seu curs vers un més enllà de justícia y de felicitat.

La fórmula que ha de resoldre, al menos en el seu actual aspecte, la qüestió social no està en la millora del règim, sinó en la seva gradual y radical transformació. En el règim capitalista, ha dit Lloyd George, la riquesa està distribuïda ab una desigualtat, ab una injustícia monstruoses. Cal, doncs, crear, mitjançant sabies reformes, un altre sistema de producció y distribució de la riquesa.

Pera demostrar fins aont arriba l'iniquitat en la distribució de la riquesa dintre la societat actual, Mr. Lloyd George ha citat el següent cas: a l'Anglaterra, en el període d'un any, han mort 420.000 adultes; d'aquests, les cincisenes parts no posseien res o quasi res; dels 300.000.000 de lluïres esterlines que's transmeten anyalment per successió o herència, la meitat, o sigui 150 millions, pertanyen a un grup privilegiat que no arriba a 2.000 personnes. Així resulta que 2.000 personnes soles agavellen tanta riquesa com 418.000. No es això infame, intolerable?

«Fets com aquest—ha dit Mr. Lloyd George—són els que donen origen, en el cor d'Anglaterra, a certs sorolls que delaten l'existència d'alguna malaltia orgànica en el seu sistema.»

Fonamentalment, el cas d'Anglaterra es el

mateix de les altres nacions. La societat actual pateix una malaltia orgànica. Si aqueixa malaltia no's cura a temps per medi de reformes audaçions que vagin transformant el règim del capitalisme y socialitzant la propietat, hi ha'l perill de que sobrevinguin terribles convulsions socials.

A. R. y V.

EPITAFIS

Aquí jau, preocupat, un music que espera tanda... Un doctor l'ha proposat per geure en aquesta banda.

P. VENDRELL

Jau aquí un ves de Sort que donaria la vida... a cambi de no ser mort.

VICENT CARO ADAM

Una noia molt hermosa aquí varen enterrar; els morts que al seu entorn jauen per ella tots se desfan.

Dins d'eixa tomba descansa la presumida Assumpció, que ara s'entreteix empolvantse ab la seva propia pols.

RICARD SOLÉ C.

El que jau dintre aquest sot a 39 graus morí. —Aquests graus, eren de febre? —No, senyor, que eren de vi.

En aquest forat sagrat hi dorm l'hermosa Enriqueta. ¡Fou sa última voluntat que sigués en Pau, paleta, qui li tapés el forat!

A. PIT

En aquesta tomba seu el regidor Camamilla. ¡Alerta!... Si us hi atureu, poseus' les mans a l'ermilla.

Dins d'aquesta fossa humida, ab un posat que fa pena, reposa'l gèpic Magrida. ¡De res li ha servit que en vida s'ho tirés tot a l'esquena!

Mort de fam y de

paret hi havia, el colocab pietosament damunt del pit immobil.

Després s'agenollà y pregà llargament: «Deu meu! —deia— concediu l'etern repòs. Perdoneula de totes les faltes que hagi pogut cometre. Siau misericordiós, Deu meu!... Guardeu entre les vostres elegides.

»Era tan hermosa! tan bona!... M'estimava tant! Haviem sigut tan felissos, tots dos! Des de'l dia que'n s'vam coneixer fins avui, totes les hores de la seva vida passen pel meu record...

»Era un dols matí de primavera. Ella venia de missa, portant en ses mans belles el petit breviari. Dua un vestit cenyit, de color de rosa, y un gran barret de palla guarnit de flors naturals; caminava suauament; sa cabellera esplèndida brillava als darrers raigs del sol; sembla'n mateix goig de viure!... Jo vareig endressar una mirada y un somris. Ella no va mostrarse'm esquerpa... Jo vaig comprender tot seguit que era ella, ella y cap més, la que'l meu cor esperava tant temps hâ.

»Varem entrar en relacions, vam estimarnos, y ara, quan ens somreia l'esperança de poder disfrutar units una daurada existència, ara, oh, tu, Deu meu!... tu no ho has volgut!... Tu has arrenat dels meus brassos la dòna estimada! Y aquí'm tens, sol, desesperat, infelis, abandonat pera sempre!...

Y, exclamantse aixís, l'home plorava. A cada paraula un crit agut, un sanglot profon; y, acabada la pregaria, com ferit pel dolor, s'ageia a terra estirantse's la cabells y barbotant extranyos mots sense sentit.

Finalment, en mitg d'intensos sospirs, reprengué la pregaria, cada cop més excitat:

«Tota la vida portaré dol per tu!... Mai més podré assaborir l'alegría!... No vui coneixer cap altra dòna!... Vui acabar els meus dies en l'intimitat del sofriment... Oh, tu, la més pura, la més santa, protegeixme y demana a Deu que escursi el meu suplici! Estic ansiós, delirant pera ser al teu costat... Vui venir ab tu! Vui venir ab tu!...»

Al sentir això, la dòna estirada al llit aparta'l llençol que la cobreix y exclama, interrompentlo:

—Y doncs, què c... esperes?... Vina, si vols, d'una vegada!... Una hora que'm fas estar aixís, fent el mort, sense deixarme bellugari!... Ja n'estic tipa dels teus capritxos poca-soltes!... Haver de fer tot això per cinc duros!... Sinó que ho necessito pera menjar! —que' t creus que les aguantaria les teves patxorres?...

Y ab un accent d'infinit menyspreu la morta fingida acabà per afegir:

—Ja no sabeu què inventar, els homes!... Viciosos o no, tots sou una colla de porcs!...

JOAQUIM AYMAMÍ, trad.

CATALUNYA DAVANT D'EN COBIÁN

LES sessions parlamentaries d'aquesta setmana han anat, en sa major part, destinades a discutir els pressupostos presentats per en Cobián; pressupostos que, com se sab, han tingut la virtut de treure de polluguera a la massa del país.

El contribuent espanyol s'ha espantat a la sola idea de pensar que's tracta d'arrencarli de la pell 1.131 milions de pessetes, que sab que no podrà pagar si no es deixantse xuclar la poca sang que encara li queda.

Aquest assumpte dels pressupostos generals de la nació es d'una importància verament extraordinaria, y en tots els païssos del món dediquen els representants en les Corts la seva atenció a ferne un estudi detallat que's permeti, quan es hora de parlarne, impugnarlos totalment o per capitols, posant, al costat de la negativa a concedir el vot, les raons en que l'apoen.

Entre nosaltres ab prou feines si desperta aquest aspecte de la campanya parlamentaria un mitjà interès. Ara mateix, en una conferència donada al saló d'actes de la Lliga Regionalista, ha posat el senyor Garriga y Massó de manifest l'impericia dels diputats catalans, als qui accusa d'haver combatut fins avui els projectes d'Hisenda sense que, al ferho, senyales sin als governants una fórmula de solució.

En un moment de simpàtica franquesa convinda el senyor Garriga y Massó al jovent de Catalunya a que, suplint l'insuficiència dels seus representants, confeccioni un projecte de Presupost pera que a l'anar els diputats a les Corts puguin presentarlo a l'enfront del que hagi format el Govern.

Y fins en moments y tot en que's plans del ministre d'Hisenda poden apressar la ruïna de regions productores y industrials com Catalunya, en casos en que, com el que estem atravesant, les entitats econòmiques toquen a soment davant del perill que'n amenassa, opten els nostres diputats per creurese de brassos davant del perill.

Quants, ab major o menor merit, detenen la representació del poble, prefereixen matar el temps prenent tranquilment la fresca, deixant que's homes que a Madrid fan y desfan s'arreglin com millor els plagui.

Catalunya, pera no parlar del resto d'Espanya, té a les Corts un regular nombre de diputats de filiació republicana.

Ab tot, passa avui per la vergonya de veure's gairebé sense una oposició davant els projectes d'en Cobián, y això que, alhora que una parcialitat ben manifesta, constitueixen alguns dels extrems del pressupost una de les més grosses injustícies que damunt del poble espanyol pesen.

BAC DE RODA

IREU l'home còm s'explica!...

El dia de l'arribada dels reis a Madrid, de retorn de Valencia, entre'ls personatges que's varen anar a rebre a l'estació hi havia el senyor Maura.

—¡Aia! —va dirli, admirat un periodista. —Vostè aquí, en un acte oficial, quan per tot arreu s'assegura que's retira vostè de la política?

Y l'atlot, somrient, li va respondre: —Alguns han volgut arxivarme, però jo soc un paper rebel del arxiu, disposat a sortir al carrer.

—Arxivarlo volien, no més?... —Fins ferne paperines pretenia algú, don Anton; fins ferne paperines!

Creuen els amics de la situació que en Cobián, ben preuat, encara a l'últim transigirà en algun punt dels seus desguixarrats pressupostos y s'avindrà a fernos una rebaixa.

—Transigirà!... Si us plau per forsa.

Quan un país ha acabat els quartos, ni un Cobián ni cent són capassos de ferlo pagar.

Y si a més d'haver acabat els quartos ha acabat també la paciencia, ajúdinme vostès a sentir...

Corren rumors de que, desde'l primer de l'any nou, els diputats a Corts tindran paga.

Cobraran, segons sembla, cinc duros cada dia, però, pera poguer embuxacarlos, sera precis que assisteixin a la sessió.

De confirmarse aquesta grata notícia, preparamos a veure'l Congrés bastant concorregut. Per lo menos, a l' hora de passar llista.

Parlant de Sabadell, el senyor Iglesias (don Ambrosio), que cada dia va ensenyant més y més el llautó de la seva ignorància, l'ha calificat de *pueblo pequeño*.

Sols això ens faltava pera que'n s'acabessim de formar una idea exacta del desconeixement ab que aquet bon senyor, convertit avui en diputat no se sab per què, parla sempre de les coses de Catalunya.

—Sabadell, ciutat de més de 23.000 habitants, *pueblo pequeño!*

—¿Qué deuran ser, doncs, segons el senyor Iglesias (don Ambrosio), totes aquestes *capitals de província* espanyoles, que's diuen Pontevedra (la terra seva), Albacete, Cáceres, Zamora, Orense, Guadalajara, Cuenca, Teruel y Soria, cap de les quals arriba de bon tres a tenir la població de Sabadell?

—*Aldeas, lugarezos, villorrios?*...

Llegim:

—Ayer tarde, en la calle del Bruch, un guardia urbano recogió un cordero que, sin duda, había perdido su rebaño.

—Al carrer del Bruc, un *cordero*?

Si diguessin al carrer d'Aragó, podríem pensar que s'havia escapat d'alguna *casa* que tenen remat...

Al primer tapón...

En celebració de les festes de Nadal, o dit en altres termes, del naixement de Jesús, el Govern de la república portuguesa se proposa concedir, el 24 de Desembre, un indult bastant ample.

—Per què aquell dia, precisament?

—Y un Govern que, pera publicar un decret de tanta importància, tria una festa eminentment catòlica vol passar per anticlerical?... —Bon principi!...

Item más:

Una de les primeres disposicions del ministeri Braga-Machado-Costa ha sigut aumentar

la circulació de billets de banc, en virtud de lo qual, si se es cert que de moment la situació podrà sortir d'apuros, també ho es quell valor del bitllot portugués, perjudicat per aquet augment, disminuirà d'un modo sensible.

Però,

pel que's veu, no contents els lusitanos ab la seva gentil republiqueta, busquen encare el modo de que's *reis vagin a quarto el rengle*.

S'ha celebrat un grran miting radical a la plassa de Malgrat.

—A Malgrat tinc entès que n'hi han molts, de radicals—diu que deia un incondicional de don Lacandro.

—Oh, espera't! —responia un dels de bona fe. —Tal com se van posant les coses aviat tots els lerrouxistes ho serem, de *mal grat*.

Un dia d'aquests anirà a visitar la ciutat de Reus el nostre flamant ministre de Foment. Senyor Calbetón, cuidado.

Tingué compte ab lo que's digui y els prometi, als *rics*, o sinò rebra. Mirí que, a Reus, no's ve d'un tanto.

L'ilustre Clemenceau ha estat unes quantes hores a Barcelona.

—Les precises pera donar una conferència a la *Casa del Pueblo*? —preguntaran vostès. —No, senyors.

Les precises pera excusar-se de tractar ab els nostres radicalissims republicans.

Dies passats, en *El Progreso*, l'Aladern deia que'l Teatre Català no havia tingut altre autor, fins a l'escriure ell aquell article, que en *Pitarra*. D'en *Pitarra* cap aquí, segons l'Aladern, ningú ha fet obra, no ja humana, sinó catalana tan sols. Res s'havia escrit que valgui la seva mesada de redactor d'*El Progreso* fòra *Terra baixa*, d'en Guimerà, y encara discutintho una miqueta.

Afortunadament la cosa s'arregla. D'ensà del diumenge passat que'l Teatre Català's revida. A la *Casa del Pueblo* estrenaren *L'Apòstata*, escrit per l'Aladern en persona, y ja temim qui ve a fer companyia an en *Pitarra*.

Ara no més falta que estreni en Soler de les Cases y el nostre Teatre tindrà'l pa assegurat.

XARADA

La primera repetida no despunta per molt gran, o demana algun infant el sostent pera la vida.

La *dos inversa* el nom es d'una nota en el sonido, distingintla be a l'oido, qui en la música es entès.

Ha estat correr la *dos-hu* en tot temps, per molts istils, aficions d'alguns tranquilis, sense fer mal a ningú.

Molt *tercera* essent *doblada*, es la *tres ab la primera*, ja que crii pelussera, o que l'aigua no li agrada.

Tres-inversa es ab la *prima*, de la llana destructor; *quinta y quartá* té valor, si té sal, quan molt s'estima.

Quinta y prima es bon estat que desitja la persona; *quinta y tercera*, nom de dòna; *tercera y quinta*, un nivellat.

Tres y cinc es: curs de bala; al camp, per aigües condir; en els sers, el descendir que'l color posa en escala.

Cinc-inversa, una carta es que serveix pera jugar, dels Romans per negociar valor era ben comprès.

Fet senzill el que's explica, si està l'aire ab humitat, en un grau molt elevat *cinc-dos-tres* se verifica.

Entre tantes meravelles com se veu de la creació de suprema perfecció,

com el sol, lluna y estrelles, ja al planeta que habitem,

ja en els mons que hi ha en l'espai, que, si molts no's hem vist mai,

de creure en ells no deixem; en tot lo que Deu crià:

l'hermós fruit, la bella flor,

en les fibres de tot cor que l'amor fa bategà,

y, per resum general,

l'obra de l'Omnipotent,

de la terra y firmament,

es compresa en la *total*.

J. S. MAS DE LOS VALLS

CONVERSA

—Ont vas, Pau, ab aquest cistell?
—A donarlo a ma germana, que se'n va al poble.
—A quin poble?
—Al que acaben d'anomenar.

B. R.

JEROGLIFIC-TARGETA

K NOTA NOTA RO NOTA DVI NOTA
NOTA NOTAN

MACO

JEROGLIFIC

D	II
NOTA	I

RAMON VALLS

Cavallers: J. V.: Procurarem complaure'l. —Pep Cistellé: Res de lo que envia fa per casa. —M. R. (a) Miura y Rei petit: No'm plau, no, senyor. —J. Quer (a) Un que no festeja: No festeja ni sab fer trenca-closes. —J. M. (a) Un esperantista: Envíi'l an en Pujolà y Vallès, que potser l'aprofitarà pera alguna revista. —S. S. (a) Ampurdanès: No va. —Lluís Figueras: Dediqui's a pescar anovelles, creguïm. —Joaquim B. S. (a) Sardanista: No està malament. Entra en cartera. —J. Bofill S.: No'n resulta. —P. M. (Breda): Arribà tard; ho sento. —B. Roig: Són massa gastades aquestes solucions. —J. E.: Si no manca espai, potser sí. —R. A. (a) Pau de les Caleses Curtes: La poesia manessa. Dels trenca, n'aprofito un. —A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: El tercer comprimit es l'unic que m'agrada. —J. G. (Cervelló): Massa llarga, pera dir tan poca cosa. —D. A. (Manlleu): No l

De Portugal vénen corbs

EL CORB D'AQUÍ:— Companys, ja us en podeu entornar. No hi ha puesto pera vosaltres. ¡Tot està ple!